

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 ft - kr.
Félévre 5
Negyedévre 2 . 50 .
Egy órára 1

Egyes szám ára 4 kr.

Felolvasó szerkesztő: **Dr. Nagy Zsigmond.**
Kiadók: **Hoffmann és Társa.**

Hirdetési díj:

Négy másodosztályú papírral 5 kr. Nagyobb terjedelmű s többszöri hirdetések alkalmán különösen áron emelkednek fel. Bélyeg-díj minden külön bejegyzésért 30 kr.

Indemnyítás.

Debrecen, decz. 5.

(R. A.) Szükszavu távirat tudatta tegnap velünk, hogy a kormány félbe szakítva a budget részletes tárgyalását a mai ülés napirendjére az indemnyitörvényjavaslatot tűzte ki.

Ugy látszik, mintha a kormányelnök hirtelen határozta volna el magát erre, de ha kissé jobban szemügyre vesszük a dolgot, úgy bátran azt mondhatjuk, hogy a kormányelnök e ténye sem különb eddigi sunyi fogásainál, melyekben már elég része volt az országgyűlésnek.

Napról-napra jobban meggyőződünk a felől, hogy Bánffy nemcsak gunyt üz a kormányzástól, hanem még komédiát is merészkedik csinálni az egész ország szeme láttára.

A komédiát ő rendezi, s azt akarja, hogy az ellenzék szerepeljen, míg a hűséges mamelukjaiból álló szabadelvű párt a hallgató közönség legyen.

A költségvetés eddigi tárgyalásai azonban, úgy látszik, hogy még sem úgy sikerültek, mint a hogyan azt a kormányelnök furfangosan kigondolta.

Nem sikerült neveltségessé tennie a komolyan munkálkodó ellenzékét, hanem éppen ő lett neveltségessé. Hogy most a komédia valahogyan ne az ő tragédiájává legyen, hirtelen változtatott a műsoron, s hamarosan az indemnyitörvényjavaslatot rántotta elő.

Ravaszul félbe szakította a költségvetés részletes tárgyalását, mert látta, hogy az ellenzék nem egy könnyen adja fel a harcot, s komoly bírálatba bocsátkozik minden tétel felett, melyet az országra sérelmesnek, károsnak talál.

Hagyta eleinte beszélni, azt híven, hogy majd megúnják, ha látják, hogy a kormánypartonál süket fülekre találnak. Pedig nagyon csalódott, mert az ellenzéki szónokok nem az országház falainak beszéltek, hanem a nemzethez szólt minden szavuk s a nemzet meghallotta, megértette azokat.

A napi parancsban kiadott utasítás, mely azt rendelte el, hogy a kormánypartonál süket fülekre találnak, nem használt, mert a hűséges mamelukok, kiknek a hallgatást szuggerrálta Bánffy, utóvégre is megunták a mulatságot, s szörnyen unalmasnak tartják négy órány keresztül aludni az ülések alatt.

Hát bizony nem is kellemes szóalkotás az a »berendelt« mamelukoknak, kiknek egyebet nem szabad tenni, mint figyelni a miniszterelnökre s ha az int,

beszéde közben rákurjantani az »éljen«-t, az »ugy van«-t, a »helyes«-t.

Szinte jól esik a derék uraknak, ha álmukból felrázza őket egy-egy zajosabb jelenet, s kedvükre elrikkanthatják a kiadott jelszót: »szavazzunk!«

És szavaznak.

Az utóbbi időben azonban szökösnek kezdtek a hűséges mamelukok az ülésekről, mi gondolkodóba ejtette a miniszterelnököt. Az okát nem tudta ki-sütöni, miért is megkérdezte Beksics Gusztávot, ki tudvalevőleg ő helyette is szokott gondolkozni. Beksics pedig kipróbált mameluk létére azonnal kitalálta, hogy miért szökösnek haza a kormányparton hónapok.

Hát bizony csak azért, mivel nagyon jól esnek nekik az ígért karácsonyi szünet, mert bizony már nagyon kifáradtak a nagy — munkában.

Mert tudvalevőleg ezek az urak munkának nevezik azt, hogy ott ülnek, hallgatnak és — szavaznak.

Ezért szakította félbe Bánffy a budget részletes tárgyalását s azért tűzette ki hamarosan a napirendre az indemnyitörvényjavaslatát. Ugy gondolkozik ő kelme, hogy néhány nap alatt letárgyalatja az indemnyitörvényt s a többséggel megszavaztatja. Ha pedig ez meglesz, úgy mit bánja ő, mehetnek a mamelukjai az annyira óhajtott — vakációra.

Mit törődik ő a többivel, hiszen ha a három hónapos indemnyitörvényjavaslat van, majd csak letárgyalódik a budget? Az ellenzék majd megunja a beszédet, ha látja, hogy hiába való a többség csökönyös magatartásával szemben minden ellenállása?

Csalódik nagyon a kormányelnök ha azt hiszi, hogy az ellenzékét kifárasztja, vagy elkedvetleníti s így a további opponálásától visszariasztja.

Az ellenzék s különösen a függetlenségi párt már negyedszázad óta küzd azon alap ellen, melyen a jelenlegi kormány is áll s ezentul sem fog visszavonulni a küzdelem teréről. A kormány igazságtalan eljárása a legkevésbé sem keseríti el, sőt inkább, még buzdítani fogja az eddiginél fokozottabb ellenállás kifejtésére.

Az indemnyitörvényjavaslatnak napirendre tűzése igazságtalan volt, de az ellenzék opponálása igazságos lesz.

Szigoru kritika alá kell azt venni, mert ez a kormány nem méltó arra, hogy a három hónapos indemnyitörvényhez egykönnyen hozzájusson.

A tárgyalás ma kezdődött meg; a jobboldal folytatja a költségvetésnél alkalmazott taktikáját és hallgatni fog, míg

a baloldal heves ellenállást fog tanúsítani, hevesebbet, mint a budget-vitánál. El van készülve ugyan arra, hogy a szolgálalkü többség hűségesen megszavazza a három hónapos indemnyitörvényt, de ez még nem zárja ki azt, hogy a Bánffy-kormány létele biztosítva van az indemnyitörvény lejártáig, mert vannak még törvényes eszközök, melyeket fel fog használni az ellenzék s kell is, hogy felhasználja egy ilyen kormány ellen, mely képes volt arra, hogy alkotmányosság keretében folyó vitákat semmi se véve a magyar parlamentarizmust, az absolutistikus uralom alacsony niveaujára süllyesztette.

Meddig tűrjük még ezt az orozatlan ságot?

A képviselőház mai ülése. A költségvetés részletes tárgyalásának hirtelen való megszakítása a legvehemens ellenállásra ösztönözte az ellenzéki pártokat. Az indemnyitörvényjavaslat tárgyalása ma kezdődött meg, s ha ezzel elkészült a képviselőház, egy a jövő évi ujjoncmegajánlásról szóló javaslatra kerül a sor, és csak azután fogja folytatni a tegnap félbe szakított költségvetési vitát.

Kiegészítő tárgyalások. Mint megbízható forrásból értesülünk, a magyar kormány a képviselőház karácsonyi szünete alatt kezdi meg a kiegészítő tárgyalásokat. E czélból Bánffy miniszterelnök és Dániel Ernő ker. miniszter a jövő évi január első napjaiban — mint beavart, politikai körökben beszélnek — jan. hó 4-én, vagy 5-én Bécsbe utaznak, hogy még a képviselőház karácsonyi szünete alatt megállapodásra jussanak az osztrák szakminiszterekkel a kiegészítő törvény meghosszabbítása és a bankkérdés megoldása tárgyában. Vajon az ujjoncmegajánlás szóba fog-e kerülni? Vajon mltányolni fogja-e a kormány a magyar nemzet kívánságát és követelményeit, melyekért az illetékes körök felemelték szavukat? A gazdasági, kereskedelmi és ipari szakörök egytől-egyig résztvettek a győri kereskedelmi és iparkamara által felvetett kérdés tárgyalásában. A lapok hasábjain napról-napra tárgyalták e kérdést. Ugyan tudomást vett-e mindenről a t. miniszterelnök ur és miniszter-társai?

Oláh klubok szervezése. Papp György oláh agitátor, ki a memorandum pörben is szerepelt, s a feloszlott nagyszabeny oláh komité alelnöke volt, fölhívást tesz közzé, melyben szilágymegyei etvtársait érekezetre hívta meg, hogy újból megalakítsák a szilágymegyei oláh nemzeti klubot. Papp György és társai mozgalma most oda irányul, hogy feltámaszszák a megyei klubokat s ezzel az oláh komité.

Thaly Kálmán beszéde.

— Tartotta a képviselőház tegnapi ülésén a horvát-szlavon költségvetés részletes tárgyalása alkalmával. —

T i s z t e l t h á z ! (Halljuk! halljuk!) A tegnapi napon ezen tételnél a képviselőház egyik kiváló jogászától Hodossy Imre képviselőtársamtól egy államferfiúi biggadsággal elmondott beszédet hallottam, amely különösen az 1868 XXX. t. cz.-ből tehát a horvát kiegyezésből kifolyó ügyeket ismertette és egyáltalában a Magyarország és Horvát-Szlavonország közt fennálló viszony természetéről jogi szempontból értekezett. Azt hiszem szükséges, hogy ez a kérdés, amely manapság nemcsak a mi parlamentünkben, hanem a magyar Zsűrában, az ottani parlamentben, hanem országos értekezéseken is nagy hűlámokat vetett, megvilágosítsuk többféle szempontból is. Hozzáteszem, hogy ugyanazt a biggadt hangot óhajtom használni, amelyet Hodossy t. képviselőtársam tegnapi beszédében használt. Ha ő főleg jogi szempontból szövegezt a horvát-szlavon viszonyokról, engedjék meg nekem, hogy én viszont kissé a történelemre pillantsak vissza, és a történelem szempontjából íparkodjam jelezni a régebbi viszonyt a horvát és magyar nemzet közt és ebből folyólag a most fennálló viszonyt is és azt, hogy mennyiben egyezik a mai hangulat a régebbi hangulattal, amely a két nemzetnél uralkodott, és mennyiben nem egyezik. Mert ha valahol állhat az a sok százszor és milliószor idézett általános igazságkép elismert mondása Cicéronak: *hogy historia magistra vitae*, bizonyára áll az a magyar és horvát nemzet közt is sok százados viszony tekintetében annál inkább, mert fajra, nyelvre, származásra nézve egészen különböző két nemzet ez, de a történelem annyira összekapcsolta őket, hogy sok százados keresztül jó és balsorsban egymás segélyére, támogatására voltak kényszerítve és a történelem tanúbizonysága szerint, igen kevés intervallumot leszámítva, amelyek sajnosak, mindég békés, testvéries, egzetériéssel éltek egymással. Tehát mondom érdemes lesz ezt a viszonyt kissé történelmi visszapillantással is kísélni, és mint Hodossy Imre t. képviselőtársam jogi visszapillantásokkal és argumentumokkal kísérite.

Nem akarok nagyon messze terjeszkedni, csak érintem, hogy Horvát-Szlavon ország mai területét tekintve, annak egyrésze ezer éves összeköttetésben áll már velünk a másik 8-9 százados összeköttetésben. T. i. Árpád a honfoglaláskor a haza határait egész Zimonyig kiterjesztette és a Szerémséget, Pozsega vidékét stb. — ezek Dunántúli vármegyék — elfoglalta. A mostani Zágráb környékét, a tulajdonképpeni Szlavoniát Szt. László foglalta el. Kiterjesztette a dalmát foglaltásokkal a tenger partig a birodalmat Kálmán király. Tehát azon részek is, amelyek aránylag legújabbban csatlóztak a magyar koronához, azok is nyolczszáz éves viszonyban vannak velünk, egyrésze pedig a mai Horvátországban ezer éves együtletben. És mondhatom, hogyha vég nézzük az ember a történelem lapjain, látja, hogy békében is testvéries egyetértésben voltak együtt ily hosszú időn keresztül, jól megvoltak a nemzeti faji, régen jogi különbség dacára is. Ezen államjogi különbségek azonban idők folytán elenyésztek és a horvátok a magyar király sceptruma alá kerülve ok megszokták az akkori időben még csak a középkori szellemben é r z e t t és az összességre még ki nem terjesztett, de mégis szabadságot nyújtó magyar közjogot.

Sok példa van rá, hogy a horvát speciális országgyűlések is, midőn magukra nézve kötelezőleg határozták, záradékul mindig oda-tették, hogy mindazonáltal, ha a magyar országgyűlés ez ügyre nézve kedvezőbb megoldást talál, akkor ő rájuk nézve is a kedvezőbb megoldás lesz az irányadó, nem pedig az, amit a maguk szűkebb körében létrehoztak. Ez is mondom igen jellemző arra a békés együttlétre.

Tudjuk, hogy a szlavon vármegyékben sz egyik falu magyar, a másik falu horvát illetőleg délszláv eredetű volt, mert a fajok

még akkor nem különböztek egymástól, az egyik birtokos magyar a másik szláv volt, de elmagyarosodott. Véghetetlenül érdekes e meg-
gyék statisztikáját okmányokból tanulmányozni,
— Hiszen tudjuk — hogy
a magyar nemesség számos előkelő családja kiválóan a Dráva és Száva közt lelte eredetét. Így a királyi Szapolyai család, a nádor Gara család, a főúri gróf Bercsényi, a báró Jzdenzy, a gróf Dessevffy család, a gróf Pekry család, mind a Száva és Dráva mentéről eredtek, némelyek szerint a Verbőczy család is szóval számosság, kik a magyar történelem legfőbb díszségei. Ezek annyira egynek tekintették magukat a magyar nemzetet, hogy nem is tettek különbséget a horvát és magyar közt. Hiszen a mostani Szlavonia magyar vármegyék voltak magyar lakossággal, a melynek némi maradványai különösen Verőczi vármegyének a régi hódoltság alatt megmaradt községeiben ma is fellelhető. Az összeolvadás tehát a családoknál teljes volt, elannyira, hogy a horvát családok, a melyek származásukra nézve nem is onnan, hanem az igazi Horvátországból az Unna és Klupa vidékéről származtak, a bágai grófok, brebiri grófok, Subichok és ezeknek utódai, a híres nagy Zrinyiek magyaroknak vallották magukat noha eredetileg tiszta horvátok voltak.

A zrinovári gróf Zrinyi Miklós, aki úgy írta nevét és nem Zrinszkiek, mint a legutóbbi időben Horvátországban állítják, egyik munkájában lelkesedéssel mondja magáról is, hogy az ő ereiben Szythiából kijött magyar vér eseregdező. Igaz, anyai ágon a Szechenyi és a Bathányiak révén ez is volt benne, hanem Subich-vér, horvát vér is volt benne. De ép az volt a szerencse, hogy a két magyar-hazaszeretettel olvadott össze. Annnyira ment az összeolvadás, hogy a két nemzet nagy fiait mind magyaroknak vallották magukat. Így jelszül olvassuk történelmünkben, hogy kik voltak azok, akik a mohácsi ütközetben oly hősi módon idő előtt megvitták II. Lajos királyt a nélkül hogy a magyar sereg hadakat megvárták volna, különösen Szapolyainak 40000 emberből, Frangepán Kristófnak 15000 emberből álló hadseregét és a pápai seregnek 8000 emberét, s a k k e z z l Magyarországának, hosszú időre sirták ásták meg. Nevezetes körülmény az, hogy ekkor Frangepán Kristóf horvát-szlavon seregével nem Ferdinándhoz, hanem a nemzeti királyhoz Szapolyaihoz állott, a kinek ő lett a fővezére. S a horvát bán, Frangepán Kristóf volt az, a ki a magyar nemzeti királyok az tanácsolta, hogy ne varja meg, míg Ferdinánd támadja meg őt, hanem menjenek egyenesen Bécsnek, ostromolják Bécsét, mert különben Ferdinánd támadja meg. János király azonban keresztényileg gondolkodván, hogy ő mint keresztény, nem kezd keresztény ellen, nem fogadta el a tanácsot és tudvalevőleg a Fugyerek aranyával és V. Károly hatalmával Szapolyai annyira nyomta, hogy ha Szulejman segítségére nem jön, nem tarthatja magát trónján. Tehát jejezzük meg, hogy a horvát bán volt az és a horvát nemzet, a mely a választott magyar király és nem a bécsi király mellé állott, annyira egynek érezték magukat a magyar királylyal. Sőt későbbben a mikor a két király elfoglalta trónját, Szlavonia a mostani Horvátország, Jánossal tartott, míg az igazi Horvátország az Unna és a Kulpán tül vidék Ferdinánd mellé maradt. Tehát a mostani Horvátországnak hűsége a nemzeti dyasztiahoz akkor is megnyilatkozott. A Zrinyieket említem az imént. Mint a Frangepánoknál, a Zrinyieknél is nagyban kifejlődött a magyarsággal való egyetértés. Hiszen Szigetvár vértanúi közt tudjuk, hány jeles horvát vértett el! Maga Zrinyi Miklós is annyira el volt magyarosodva, hogy a magyar hitet a kálvinizmust is felvette. A kamarai levéltár tele van panaszokkal, hogy a somogyi plébánosokat mind kihordatta a határra és sokakat rávett közülök, hogy vegyék fel a magyar vallást. Zrinyi unokája ugyan megint kálvólizált, de unokájának a fia, a költő Zrinyi Miklós jelszavál is azt választotta, ágyura is azt vésette, »Ne bántsd a magyart.« Vajjon Zágrábban hogyan vennék most, ha a Zrinyiek emlékeire rámutatna az

ember? A költő megírta magyarul a Szigeti veszedelmet, e gyönyörű epost és testvére Péter a későbbi bán lefordította horvátúra. Tudjuk, hogy Zrinyi Péter mártyrja is lett a magyar szabadságnak és leánya Zrinyi Ilona a horvátvéru hölgy, a magyar nemzet legdicsebbjei közt foglal helyet és anyja volt a legmagasztosabb jellemű magyar szabadsághősnék: Rákóczy Ferencznek. Akkor a két nemzet közt nyoma sem volt a viszálykodásnak; együtt érezték a horvát és a magyar, együtt küzdöttek a szabadságért. Még csak egyet hozok fel a számtalan eset közül. A Draskovicsok Horvátország nagybirtokosai, egyikük Draskovich Iván főrendiházunk tagja, igen erős, nagy horvát ember. Nem tudom, ez tudja e, hogy őse Draskovich János, a nádor és Miklós, az országbíró, mennyire magyarok voltak a nélkül, hogy megszüntek volna horvátok lenni. Miklósnak leveleit gyönyörűség olvasni, olyan szép magyarsággal vannak írva és hogy milyen kemény magyar volt és a magyar alkotmányok és ősi jogainknak mekkora híve volt, mutatja az a körülmény, hogy 1683-ban elfogadta Tököl Imre országos biztosságát és Draskovich Miklós kezébe tették le Tököl Imre a hűség esküt a dunántúli vármegyék. Sőt tovább is ment ez a horvát ember. Karai Musztafa hadait Bécs alá kísérvén, kijelenttte, hogy Magyarország határai nem a Lajthánál kezdődnek, hanem a Tischa vizéig. Következésképen Ausztriát a Tischa vizéig ide kell kapcsolni és az osztrák felváltól és városoktól fel is vette a hűség esküt. Ugyanaz a horvát ember szerepelt akkor, a mikor I. Leopold az eperjesi verpód iszonyatival elrémítve az országot összehívta az 1687-ik évi országgyűlést Pozsonyban és két kardná is jogot követelt a nemzettel vissza, t. i. az Andre arany bullaja 31-ik cikkében foglalt jus resistendi eltörlését, továbbá a szabad királyválasztási jog feladását, hogy t. i. Józsefet, fiat ne válasszák meg királynak, hanem mint született koronás királyukat fogadják el. Az eperjesi hősiesség mellett működött az országgyűlés, a mely a mikor a propositiókat kapta, csak azt kérte, hogy a király az eperjesi foglyokat bocsássa szabadon. Leopold császár személyesen jelen volt mikor a propositiókat felolvasták, s maga kérdezte, hogy az örökös királyságot elfogadják-e mindnyájan?

Ekkor megint egy horvát ember gróf Draskovich Miklós országbíró volt az egyetlen, aki telkelt és tiltakozott az örökös királyság ellen, annyira, hogy a trónusán diszben ott üő Leopold császár megfenyegette sceptrumával ezt kiáltva neki: Hát te vagy az az istentelen rebellis, a ki az én fiamat, szüetett urad és örökös királyságodul elismerni vonakodol? Draskovich Miklós másnap ágyában halva találták. Nem is történt aztán több tiltakozás. — a rendek e fogadták engedelmességgel a királyi propositiókat. És ottan t. horvát testvérek, a magyar szabadságnak horvát mártyrjai és horvát hősei is voltak, a kik régi testvéries egybeolvadásban csak úgy küzdöttek a jogokért és kitették magukat a veszélynek, mint a magyar hősök.

Azt mondtam, hogy nem tiltakozott senki többé Draskovich halála után a pozsonyi országgyűlésen azon törvényezikk ellen. Hanem tiltakozott még egy helyütt a magyar Rákóczy árvák horvát édes anyja, a hős Zrinyi Ilona, a ki Munkács várában ágyuk tor-kával emelt órást e határozat ellen. Azt gondolom, t. ház példakul felhozva ezen néhány eset is elegendő annak bizonyítására, hogy mennyire összeolvadt a két nemzet a hosszas együttlét következtében, a külön nyelv dacára. Igaz hogy akkor a latin nyelvnek általános ismerete nagyon elősegítette az érintkezést, de az is igaz, hogy a horvát urak nem tekintették szegyennek, sőt czélszerűnek tartották a magyar nyelvet megtanulni. Példá ra Zrinyi és Draskovich. Viszont a magyarok közül az Erdődyk megtanultak horvátul, noha magyar származásuk voltak. Igen jellemző a történetnek ez a tanúsága. És ha igaz Cicero mondása, hogy historia magistra vitae, akkor csakugyan tanulnunk lehet abból a tényből, hogy egész Horvát-Szlavon ország — a mi területéről szölok, noha idevehetném azokat a

részeket is, a melyek ma nem tartoznak ide, a török Horvátországot, a Boszniába bekebelezett részeket is — nyolczszáz vagy ezer esztendő óta él velünk együtt s ez alatt a hosszú idő alatt csak kétszer sikerült a horvát nemzetet és a magyart szembeállítani. Igenis, a magyar és horvát egymás ellen nyolcz, kilencszáz, sőt ezer év alatt csupán kétszer vont fegyvert. Ebből könnyen levonhatjuk a tanulságot. Hosszu évszázadok történetének bizonyossága szerint egymásra vagyunk utalva. En is azért azt chajtom, hogy higgadtan tárgyaljuk a kérdést. legalább a pillanat felhevülése engem nem fog hirtelenkedésre bírni. (Helyeslések jobbfelől és a baloldalon.) En a történelem tanulságain gondolkodva akarok itélni. Ismétlem, ezer év alatt, a mint a történelem tanúsítja, kétszer állott egymással szemben a két nemzet. Ennyi idő alatt bármily két nemzet élt volna is együtt, sikerült volna őket legalább kétszer egymás ellen fegyverre szólítani. Ebből az a tanulság, hogy min két nemzet jól megéhetett egymással, bizonyára megéhet a jövőben is, ha úgy fogjuk föl a helyzetet mindket részről, mint a hogy azt én részemről fő fogni igyekszem és a mint Hódossy Imre t. képviselő ur tegnap kifejtette. (Helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Az a kétszeri vizsoly is idegen mesterkedések által keletkezett, az egyik Rákóczy idejében, a másik 1848-ban. Rákóczy idejében a horvátok eleinte nem idegenkedtek a mozgalomtól és ha Bathhány ban idő előtt meg nem halt volna, valószínűleg máskép alakulnak a viszonyok. Azonban a bécsi eszközök akkor is ugyanazok voltak, melyeket később az illyrizmust felkeltett, Metternich felhasználta Gaj idejében. Ezen eszközök akkor a maguk módja szerint igénybe vettek. Már akkor szervezve levén a magyar határvidék, ott részint katonai parancsszóval, részint szakmánnyal való kezesítéssel bírtak rá a nepet, hogy a magyarok ellen fegyvert fogjanak. Akkor Rákóczy különösen a szerbekhez, kik még akkor országunk nagyobb területét foglaltak el, mint ma, s még a Maros és Körös közt is laktak, számtalan felhívást intézett, hogy hagyjanak neki b-két, hisz az ő szabadságukért is küzdenek. Hiába, a bécsi udvar a szerb papságot megnyerte, úgy hogy később Nagy Péter czar sem tudta őket lecsillapítani, pedig ő: beavatólt a dolgba, mint a kelti hit protectora Rákóczy javára. A horvátokat Palfy bán katonai parancsszóval, a határvidék nepét szakmánnyal való biztatással hozta ki ellenünk. Mégis volt idő 1704-b n hogy a szlavoniai vármegyék, különösen Szerém és Verőcze behódoltak Rákóczynek, varaiakat megnyitották neki és volt idő, hogy egy báró Vojnovits, londe di Vojnovits neven — Modru-most is élnek — Dalmáciában Z-nyg, utódiái vidéken egyenesen hűséget esküdött Rákóczynek. A likkai és corbaviai horvátoka Zrinyi és Frangepán jobbjágit is próbáltak fegyverre keltetni és ezeket csak katonai megszállással lehetett elnyomni, mert a horvátok azon része akkor is rokonszenvezett a magyar szabadsággal. Nyolcz évig állott egymással háboruban a két nemzet s mit nyertek a horvátok, mit a szerbek? Minket magyarokat hála Istennek annyira le nem verhetett sem a pestis, sem a dőghalál, mely a haboru megbuktatója volt, hogy fegyverletét-lre került volna a sor, hanem becsületes békekötésre a szatmári békére, mely a Kolonics-féle egyesítő állam-ideákat tönkretette, a magyar közjogot legalább f bb vonasaiban biztosította, a magyar a'k tmányt újra helyreállította. — A horvátok ezt kések voltak elfogadni. A szerbek ellenben privilegiumaikat elvesztettek. A mint nem volt rajuk szükség, a bécsi udvar nyírbáta szabadalmaikat. A sok ezer meg ezer szerb véért, kik a kurucok kardjai által el hullottak a nyolcz éves háboru alatt, azt a ju almat kaptak, hogy megszorították jogaikat és a katonai fegyelem szűkbb körbe szabták őket. Ekkor emiekeztek meg a szerbek Rákóczyról s Rodostóba küldötték követeket hozzá, hogy jöjjön vissza, még egyszer támadjon. — Most már tanultak a szerbek, ok is vele fognak tartani. Rákóczy azt felelte, hogy nem akarja hazáját török háboruk színhelyévé t-

ni, és nyugtalani ani, most nincs ennek ideje, — hogy maradjanak a szerbek békén. De ok nem maradtak, ott van a Szegdinicz Peró lázadása, melyet vassal, kerékkel, pallossal és más iszonyokkal verték le. Maguk a szerbek voltak kénytelenek felkelni, kik ezelőtt Rákóczy ellen küzdöttek s kiknek ezért a bécsi udvar privilegiumaikat elszedte. Im, ez a hasznuk lett belőle. Hát a horvátoknak mi hasznuk lett? Az 1712-iki pragmatica sanctio. Sokszor hivatkoznak a horvátok bizonyos büszkeséggel az ő külön pragmatica sanctiojakra, azt mondván, hogy ez mutatja, hogy Horvátország mennyire regnum, mennyire önálló ország, hogy külön pragmatica sanctiót kötöttek vele. Nézzünk ennek a szemébe. Megvannak az acták mindenütt. Mikor III. Károly — VI, mint császár — Spanyolországból, hol Barcelonában spanyoloktól és francziáktól körül volt kerítve, csak látja, József halá a után 1712. augusztusban jött haza, — több mint másfél év telt bele, míg ide érkezhettek: akkor már ő léven az utolsó Habsburg, habár reményét nem vesztette, hogy gyermeke lesz, de még is tartott ettől, mindjárt trónra-éptekor elkezdette propagálni a női-ág örökösödésének eszméjét. Megvan az utasítás reá. Különösen a herczeg Esterházyak kis-martoni levéltárában; — Rákóczy egyik volt hadi biztosa, Szuha Ferencz volt a főember, a ki propagálta ezt az eszmét és ment kemelni a hangulatot az országban; megvannak a Szuhára vonatkozó eredeti utasítások; mikor pedig visszaérkezett Pozsonyba, bejárva a magyar-rendet, — azt jelentette, hogy: non est de tempore. Anyira izgatottak voltak még a kedélyek a Rákóczy idejében lefolyt 8—9 éves háboruk és a szabadságvágy folytán, hogy a női ág örökösödést Magyarországon behozni még nem tartották időszerűnek, akármit esmáltak volna, lehetetlen lett volna keresztstül vinni és várni kellett alkalmas időre. Ekkor más módhoz fordultak, titkos tanács tartatott Bécsben és hogy szelid nyomás gyakoroltassék a magyarokra, Palfy János ban utasítást kapott, a ki egyébként császári tábornagy volt, hogy a horvát nemzetet bírja ra, hogy külön pragmatica sanctiót fogadjon el, a mi által nyomást lehetne gyakorolni a magyarokra, hogy ezek se legyenek kevesebbé loyálisok, mint a horvátok. Palfy e hivatásnak meg is felelt, de a horvátok circum-pectusok voltak és azt mondták, hogy ha kevesebb és az országra előnyösebb pragmatica sanctiót sikerül majd a magyaroknak kieszközölniök, akkor ne az legyen az érvényes, a mit mi esínálunk, hanem reánk a magyaroké alkalmaztassák. S ennek később volt is sikere. De tiz esztendő kellett, míg a magyarokat annyira megpuhították, — bejártak külön külön az ilyen Szuha Ferencz-fele agensek a magyar főurakat és vármegyéket, — hogy a pragmatica sanctió létrejvetelét magánuton még a pozsonyi országgyűlés előtt biztossak, de ekkor is kedvezőbb feltételeket kellett szabni és a női-ág örökösödést kevesebbre restringáltak, mint a horvátoknál, minek természetes következménye volt, hogy a horvátok is, mint kedvezőbbet, utóbb ezt fogadták el és nem a magukét.

T. ház! Valami különös vívmányt, mondom, a horvátok sem vtvak ki a Rákóczy féle mozgalmak idejében, a szerbek pedig büntetésben részesültek. Ez a tanulság — A második eset 1848-ban történt. Ez idő eseményei sokkal közelebb esnek hozzánk, semhogy azoknak reszletezésébe kellene bocsátkoznom; ismerjük a titkos rugókat, ismerjük a Jellasichez Ferdinánd részéről küldött utasításokat s a kamarilla működését. Méltán kérdezhettük, hogy mit kaptak a horvátok és mit Jellasic, azért, hogy Magyarországon végig futott? mert egyetlen győztes csatát sem ismerek, melyet horvátok nyertek volna meg. Ha Zrinyinek szobor emelnek a horvátok, azt értem, jeles vit-z volt: de Jellasic katonai szempontból is azok közé tartozik, a kik vajmi kevés dicsőséget szerztek a horvátoknak! Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.

A legutóbbi zágrábi események alkalmával, több hirtap azt a tudósítást közölte, hogy a zászló melylyel a horvát ifjak a Jellasic szoborhoz vonultak, a világosi zászló volt.

Némelyek szerint a világosi csatában — a mi sohasem történt — nyerők, mások szerint pedig Világosnál adták át a horvátoknak a magyarok. Hát ennyire még 1849-ben sem jutottunk, mert nem hogy Jellasic, de még az osztrák hadsereg előtt sem tettük le a fegyvert, maga Görgei is kikötötte hogy csak az orosz hadsereg előtt teszi le azt, osztrák vagy horvát még csak jelen sem volt (Ugy van! Ugy van! a szélsőbalon.) Tehát a horvátok onnan zászlót sem kaphattak, volt igenis ott a horvátoknak két tábornoka, Roth és Filippovich, a kik simontornvánál magyar fogságba estek, de ezek mint Görgei foglyai valának világosnál és zászlót onnan nem vihettek el.

Mondom ezt rectificálni akartam, mert akkor nem akadt hirtap, mely helyreigazította volna, s mert oly gyalázat még nem érte a magyar nemzetet, hogy egy Jellasic előtt tegye le a fegyvert, csakis Paskievics, az orosz császár fővezére előtt, de nem a z osztrák előtt tettük le.

Ezek történelmi igazságok, tehát constatalnom kellett (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Mit kaptak tehát a horvátok azon nagy áldozatukért, azon nagy hűségükért, a melyet 1848-ban kimutattak? Azt, hogy a kamarillának áldozatul estek, és azt, hogy velünk együtt a leigázás vasjarmát nyögtek, alkotmányuk ep úgy felfüggesztetett, mint a miénk. A Szava és Dráva közötti rész csak úgy sínylódott a Bach sistema sulya alatt, mint mi magyarok. Nem különböztették meg őket, mert a reakció rendszeren hatatlan szokott lenni, a kifacsart citromot eldobja (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Tehát mi együtt éltünk velük és együtt éreztünk jót és bajt, velünk ezer évig. És itt megint jólesik constatalni azt, hogy a magyar nem tagadta meg a maga testvéri érzelmeit. (Halljuk! Halljuk!) 1867-ben sok küzdelem után alkotmányunk egy részét visszakaptuk, mert hogy az egészét visszakaptuk volna, azt mi ezen az oldalon soha el nem ismerhetjük. (Igaz! Ugy van! Helyes! a szélsőbaloldalon.) Egy részét tehát visszakaptuk és siettünk a horvát testvérekkel kiegyezni. Tudom azt, hogy Deák Ferencznek és a többieknek mennyire rosszul esett, hogy a koronázáskor a loyális horvát nemzet képviselői vonakodtak megjeleneni, nem jöttek el. A szlavon vármegyék Szerém, Pozsega, Verőcze igenis ejöttek, és hoztak földet is a koronázási halomhoz, de a horvát megyék: Zágráb, Parasd, Körös stb. tavolétükkel tüdőkölték, a m, úgy tudom, hogy még ő felsé ének, koronás királyunknak sem valami jól esett. Ez is történelmi tény. A horvát urak az ő nagy hűségük mellett sztrájkoltak 1867-ben a koronázás alkalmával.

Mindennek dacára a magyar nemzet nem késett testvérjobbját nyújtani 1868-ban megalkotván azt a törvényt, a melyből tagnap a lenyage ebb részeke Hódossy Imre t. barantom elmondotta. Nyujtottunk nekik fehér lapot, sőt többet tettünk: (Egy hang a szélsőbaloldalon: Kár volt! Nagy hiba volt!) aján-dékul ádunk a jó tesvériség, a békeség okáért a Dráván túl három magyar vármegyét Horvátországnak, a mivel szerintem politikai hibát követtünk el. (Igaz! Ugyvan! a bal és szélsőbaloldalon.) De megötrént. Továbbá a magyar országgyűlésre ezelőtt directe követeket küldött részeket. Buccarit, Porto-Rét és Turmezőt bekebelezni engedték azon jogtal, mint a többi-eket. Szerintem ez is nagy hiba volt, annyiból legalább, hogy Fiume ügyét ezen áron tisztán, tökeletesen, meg nem oldottuk. Mert ha már Becegrit, Porto Rét, Turmezőt átengedtük, legalább a szegény Fiuménak ennek fejében egy kis darab területet adtunk volna esérébe, hogy fejlődhessék az a város, de így hova építkeznie sincs, ment a Fiumera folyónál megszűnik a határa. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

En ezt is politikai hibának tartom, különösen azt, hogy ha már a három szlavon vármegyét és negyediket Valkót, a mi akkor határvidékké volt alakítva, — mostmár megint polgárosítva van — átengedtük 1868-ban, ott lakó nagy számu véreinknek legalább anyanyelvük fentartását biztosítottak volna. Ez polití-

katlan dolog volt, sőt megközelíti a vérarúást a mennyiben 80—100.000 magyarjuku lakos él Horvátországban, és ezeket a horvát tisztviselőket Verőczeben Pozsegában, Szerémben mindenütt magyar iskolák, predikációk eltiltása tekintetében nagyon nyomják, csak úgy, mint a szerbeket, a kiktől a cyrill betűket ép úgy elvették, mint hogy nyomják a magyarokat, németeket. Ott jártam köztük nemrég is, tudom, tapasztaltam, hallottam panaszaikat, mert a horvátok urak akarnak ott is lenni a szerbeknél a németeken, a magyarokon is és horvátosítani minden elemeket. Tudom, hogy a cultus ügye az 1868-iki törvény értelmében a belügygel, és igazságügygel egyetemben at van a horvátoknak adva; és itt van hiba, t. ház, az 1868-iki fehér lapos törvényben hogy legalább erről nem gondoskodtak azok, a kik ezt a törvényt alkoták, mert hogy egy nemzetnek hogyan lehet az érdeke, hogy saját fiait, magyar nyelvű származékait elengedje horvátosítani, azt én megfogni, megvallom, nem bírom és annál inkább, minthogy a dunántul legtermékenyebb virágzó vidékeit sok csapás érte, a Balaton mellett a phylloxera elpusztította, a kivándorlás mind nagyobb arányokat ölt, a magyar faj mindinkább megy át Szlavóniába, hogy ott ránk nézve elveszszék. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Magam tapasztaltam: az első generáció a ki kiköltözik, az még magyar, de gyermekei már csak horvát nyelven tanulnak az iskolában, egy kicsit otthon a szüleitől megtanul magyarul beszélni. Magam kérdeztem a haza jövő gyermekeket Pozsega megyében: mi vagy te fiam? Azt mondta, magyar is, rácz is! — az apja még azt felelte: magyar. — »Hogyan tanultok az iskolában?« — »Ráczul.« — »Hát a gyermekekkel hogyan játszol odakünn?« — »Ráczul.« Csak otthon, a szüivel beszél magyarul. Már ez mire felnő, tisztán horvát lesz és a következő nemzedék már csak mesében hallja, hogy ősei valaha magyarok voltak.

No hát ennyire menni a nagylekűségben, t. ház, mint a mennyire mentek 1868-ban azok, a kik ezt a kiegyezési törvényt csináltak azt gondolom, mégis politikai hiba volt. (Ugy van! a szélső balon) De megtették, tehát ma így vagyunk.

Azonban azokkal az eszközökkel, a melyekre utalt Hodossy t. barátom, valamit legalább segíteni lehet. A magyar kormány, ha akarja és tudja befolyását érvényesíteni a horvát kormányra, ebből a szempontból a bajokon segíthet, valamint hogy az egyházkerületi beosztásokat is, a pécsi püspökségnek oda beszögellését és a dunántuli és a dunáninneni református egyházkerületeknek oda beszögellését én nem bolygatnám meg, hanem hagyom, a mint azok történelmileg képződtek, mert úgy legalább ezen magyar püspököknek némi befolyásuk van, ha más nem, egyházi téren, az ottani magyarságnak a megmentésére, de igen kérem a t. magyar kormányt is, hogy terjessze ki figyelmét erre és legális uton, törvényesrűen, az 1868. XXX. t. cz. erejével és hatályával iparkodjék megmenteni az elenyészéstől az ottani magyarságot. Én nem mondom, hogy azok meg ne tanuljanak horvátul, szerbül, — én is sajnálom, hogy nem tudok, de bizony szeretnék tudni, minél több nyelvet tud az ember, annál több ember, azt lehet mondani, hanem legalább az anyanyelvüket ne veszítsék el, ne legyenek kénytelenek megtagadni magyar mivoltukat. Elénk helyeslés a szélső balon.)

Hiszen csak méltányosságot követeltek t. horvát képviselőtársaim, mert lám, a Muraközben szabadon tenyésznek a horvát iskolák. Somogyban is — itt vannak Somogy megyei képviselőtársaink — igazolhatják, hogy a Dráva mellett nem egy horvát nyelvű népiscola van, senkise bolygatja, senkise bántja őket, meghagyják horvát tannyelvüket, s így van ez, úgy tudom, Baranyamegyében is. Ne méltóztassanak tehát a mi magyar iskoláink elé sem akadályokat gördíteni, ottan tul a Drávan.

Gyurkovics György: Hiszen szaporodnak már a magyar iskolák!

Thaly Kálmán: Szaporodnak igen, de csak nagynehezen lehet kiterjeszkölni egy-egy

helyütt pl. Daruváron lehetett igen nagy bajjal.

Nos, t. ház! történelmi visszpillantással vázoltam, hogy ezeréves együttélés alatt csak kétszer sikerült a két nemzetet egymás ellen háborúra indítani; vázoltam azt is, hogy a horvátok semmit sem nyertek ezen háborúkkal, hogy a magyarságot megtámadták, sőt határozottan veszítettek, ellenben mi nem emlékeztünk meg arról a kétszeri összeháborodásról, de nagyon is megemlékeztünk a 8 századon, sőt 1000 éves egybeolvadásról, a melynek példáját a Frangepánok, a Zrinyiek a Draskovicsok stb. történetének előadásával vázolni az imént volt szerencsém; mint mondom, erről megemlékeztünk, nyujtottunk neki baráti jobbot 1868-ban és olyan szabadságokat, olyan kiegyezést adtunk nekik, a melyet, a csehek örülnének, ha a németektől kaphatnának. És mi ezért a hála, mi ezért az elismerés irántunk Zagrábban? Az, hogy Becs mellett demonstráltak, a magyar zászlót pedig elégették. (Ellenmondás a horvát képviselőktől.) Engedelmet kérek, azt kiabáltak: szivio kralj horvatski! Pereat magyarszki! (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Tessék megczafolni! Ezt kiabáltak a Jellasichek szobránál. Egyenes kihívás az, hogy Jellasichek, a kit itt csak futni láttunk, kardját mutatja Magyarországra felé. Ehhez vitték a magyar zászlót elégetni, a ki életében egyetsem tudott a csatában megszerezni, annak a lábait elé vitték a magyar zászlót elégetni. Itt a horvát zászló felettünk, a hol tanácskozunk, ott van a főrendiháznál is, mikor ülést tart, még pedig a magyarral egyenlő nagyságban. Jutott eszébe Budapestnek valakinek betisztázni, vagy elégetni?

Senki sem volt oly éretlen a pesti ifjúság közül nem is lesz. Hallottam a bécsi esetéről is, én nem voltam ott; valami ünnepegy napot ott, a mikor a horvát zászlók is jelentékeny számban fel voltak tűzve. Vidéki városokban és nálunk eszébe sem jutott senkinek, a horvát zászlót megbecsteleníteni vagy elégetni.

T. ház! mikor az a nagy hős, Jellasichek, kinek szobránál meggyalázták a magyar zászlót, ellenünk betört, nem birt feltűzni egy horvát zászlót sem Magyarországon, mi az 1868. t. czikkkel feltűztük békesen, testvériesen. A mit karddal nem bírtak, jó akarattal, barátlalig mi megtettük, itt lobog felettünk, a hol tanácskozunk, minket nem dehonesztál, nyugodtan tanácskozunk alatta, sőt azt mondom, megillető helyen van az a horvát zászló.

Épen a t. képviselő urakat kérem, a kik remélem, legalább többségükben úgy gondolkoznak, hogy azt a 800—1000 éves testvéri együttélést folytatni akarjuk, avval a higgadsággal, a melylyel mi tekintjük a kérdést, keljenek önök is védelmére a magyar zászlónak, mely, hogy jogilag feltűzhető minden közös épületr Horvátországban, az csak kétséget nem szenvedhet, ez tegnap paragrafusról-paragrafusra ki volt mutatva.

De más baj van, t. ház, nem a tragicus jelenség az, a mi ott történik, nem diák-erény. Abban a dologban rendszer van, és fájdalom, az a rendszer leginkább a horvát ifjúság nevelésében érvényesül. (Igaz! Ugy van! a bal és szélsőbal oldalon.) Ezt a rendszert propagálja a horvát tudományos akadémia is, és úgy ott, mint a zágrábi egyetemnél is Strossmayer szelleme lebeg a vizek fölött. (Helyeslés a bal és szélsőbal oldalon.) Ő alapította azt az akadémiát, melyen Skalcic, de különösen egy Racki, a kik csak úgy lehelik a magyar gyűlöletet, a legfőbb tudósokként szerepeltek. Ha nézem kiadványaikat, — s így van a horvát tankönyvekben is tendenciósa — az ifjúság félre vezetésére, mindenütt csak horvát királyról beszélnek Kálmánt, megválasztották a horvátok királylává, megkoronázták; azután szólnak zvoji ninur koronájáról; Bélat, Mátyást »Kral horvatski«-nak nevezik. Az előmitot ifjúság tanulja a gimnásiumban, hogy Matyas a horvát király, hadba keveredvén Frigyes császárral, elfoglalta Bécsét.

Hogy az egy kicsit magyar király is volt a mellett, az azokban a könyvekben nem áll. (Derültség) hanem öszerintök mindenütt csak a

horvát király cselekedett, a korvinát is a horvát király állította, nincsen irva róla, hogy Budan-e vagy Zagrában (Derültség.) Szóval, minden dicső, nagy tettet Racskiek könyvei szerint a horvátok cselekedtek. Tudom, hogy művelt és tudós emberek úgy is tudják a dolgot, de miért eltakarni azt, hogy ezek magyar királyok, a mellett, hogy horvát királyok is voltak. Ez tendenczia, a horvát ifjúságot nevelni a nagy horvát eszmékben, s a mellett magyar gyűlöletben, erre ujra ismétlem azt az ó-testamentumi kifejezést, hogy »az urnak lelke lebeg vala a vizek felett«, a Strossmayer lelke. Gyurkovics György: Tessék eltenni onnan!

Thaly Kálmán: Bizony jó volna! Gyurkovics György: Hát tessék! (Zaj. Halljuk! Elnök cseppet.)

Thaly Kálmán: Én nem tehetem el, mit csináljak vele? (Derültség.) Bár a t. miniszterelnök ur azt tanácsolta volna ő felségének, a mit most Gyurkovics képviselő ur mondott. (Zaj.)

Elnök: Kérem a képviselő urakat, ne méltóztassék a szónokot közbeszólásokkal zavarni.

Thaly Kálmán: Ismétlem, igen örülök ennek a közbeszólásnak. Elhiszem, hogy ez a szerbeknek, talán némely hü magyarbarát horvátoknak is óhaja, és azt is gondolom, hogy e minden magyar embernek kívánsága. Ép azért igen helyesen fog a t. miniszterelnök ur cselekedni, ha minden magyar ember, a hü horvátok és a szerbek óhaja szerint, azt az urat, ki ezt a veszedelmet a jövő nemzedékben szítja és a nagy horvát eszméket és a magyar gyűlöletet az ifjúságban propagálja, arról a helyről egy csendes klastrom deficienciájába fogja zárni.

T. ház! Veszedelmesebb dolog az, amire most rámutattam, mint maga a zászlóégetés, mert ez csak sporadikus tünemény. Gondoljunk csak arra, hogy ha ezen szellemben nevelik a horvát ifjúságot a gimnáziumban, a semináriumban — pedig tudjuk a papoknak nagy befolyásuk van a népre — és az egyetemen, ha majd az a generáció fog arra kerülni, hogy politikában szerepeljen és itt nem Csinsicsiek és Gyurkovicsok fognak ülni, hanem ezek jönnek be képviselőknél, ha ugyan bejönnek, hogy akkor miféle változason és pedig rossz változason fog átmenni a horvát közszellem, melyet ilyen irányban neveltek. (Vége köv.)

Magyar nyelv és a papok.

Madarász József orsz. képviselő 1893 október hó 14-én gróf Csáky Albin akkori. vallás- és közoktatási minisztert megintépelálta az iránt, hogy az ország különböző felekezeteinél hány pap nem tudja a magyar nyelvet. Erre az interpellációra Wlassics miniszter a napokban adta meg a választ, azonban az ügy fontosságához képest a Haz tagjának tájékoztatása céljából ez adatokról külön kimutatást is terjesztett elő.

Összevonta az adatokat, az 1894-ik év végével Magyarországon (Horvát-Szlavonország nélkül) jól magyarul nem tudó pap és rabbi volt, és pedig: a 3189 római katolikus anyae gyház csoportjában (06 százalék arányban) 40, a 2100 görög katolikus anyae gyház csoportjában (158 százalék arányban) 334, a 2130 görögkeleti anyae gyház csoportjában (437 százalék arányban) 932, az 1989 evangélikus református anyae gyház csoportjában (00 százalék arányban) a 875 ágostai hitvallású evangélikus anyae gyház (180 százalék arányban) 158, a 106 unitárius anyae gyház csoportjában (00 százalék arányban) a 10.389 keresztyén anyae gyház csoportjában összesen 1464, és az 531 zsidó anyakönyvi kerületben összesen 97. Mindössze tehát 1561 a jól magyarul nem tudó pap, illetve rabbi száma.

Az evangélikus reformáltak és az unitáriusok anyakönyvei kizárólag magyar nyelven vezettek, hasonlóképpen kizárólag magyarul volt az anyakönyvek nyelve a váci, az egri, a szatmári, a kalocsai, a nagyváradi és a panonhalmi római katolikus egyházmegyében, más, további 8 római katolikus egyházmegye

területén 616 helyen latin nyelven vezették az anyakönyvet. A görög-keletiek általában a népnyelvén vezették anyakönyveiket, amíg az 5 ágostai hitvallású evangélikus egyházkerület közül az anyaországi 4 kerület kimutatott 2 német. 63 tót és 2 latin nyelvű anyakönyvet, 3 egyházkerület itt is magyar. Az erdélyrészi ötödik kerületben 293 evangélikus anyakönyvben, sajnos, nem magyar. Zsidó anyakönyv került volt hazánkban 531. Közülük csupán 13-ban volt anyakönyv nyelve német.

A mezőgazdasági statisztika kudarcza.

Debreczen, decz. 5.

Kezdetben gyéribben, — de most az ország összes részeiből érkeznek hírek arról, hogy az a mezőgazdasági statisztikai összeírás, melyet a kormány november 20-iki terminussal az egész országban rendezett, teljes kudarcot vallott.

Eltekintve attól, hogy ennek következtében a mezőgazdasági adatok tekintetében eszen-tul is olyan sötét bizonytalanságban leszünk, mint a hogy eddig voltunk, ez a kudarc az országnak még 300,000 frtjába kerül, a mi bizony drága multság.

De — ha a különböző helyekről beérkezett jelentéseket egybevetjük — nyilvánvaló, hogy a kudarcot a földmivelésügyi miniszter okozta a maga tapintatlan és félszeg intézkedéseivel.

Először is az adatgyűjtés fővezetése avatlatlan kezekben volt, melyek a dolgok előkészítésére és tapintatos vezetésére sem tapasztalattal, sem rutinnal nem bírtak. Ennek következtében azután a kérdőpontokat is olyan rendszertelenül és oly kevés világossággal szerkesztették meg, hogy a számlálóközégek sem tudtak eligazodni a 400 kérdésen. Pedig ezek elég intelligensek az ilyen munkához — esupa tanító, jegyző és pap, s a jóakarataknak sem voltak hijsával.

Az egész dolognak pedig legnagyobb hibája, hogy a számlálás időpontját a lehető legroszabbul választották meg. Ha mezőgazdasági technika szempontjából alkalmas időpont is a november 20-ika a földmivelésügyi miniszteriumnak nem szabad lett volna megfelekedezni arról, hogy a keresti adó összeírása is november hónapra esik s ugyancsak november 20-ika körül kapja meg az országban mindenki a maga adóbevallási ívét.

Mi sem természetesebb, mint hogy a vidéki lakosság és az adóteher alatt amugy is nyögő gazdaközönség kapcsolatba hozta egymással azt a két összeírást, mely egyidejűleg történt.

Igy aztán a statisztikai összeírás mindenki adóügyi eljárásnak nézte s ennek természetes következménye volt, hogy a gazdák nem adtak helyes vallomást; szerszámaikat, gépeiket elrejtették, állataikat levágták, vagy olcsó áron eladták, sőt egyes helyeken még a gyümölcsfákat is kivágták, nehogy mindezek után adó kelljen fizetniök.

Kepzelhető most már, hogy milyen megbizható lesz az ily módon készült statisztika. A kormány felszeg eljárása nem csak 300,000 frttal tette szegényebbé az országot, hanem valóságos pusztítást vitt véghez az állatállományban és kiváltképpen a baromfiállományban.

Köszönjük szépen az ilyen statisztikát, de többet nem kérünk belőle.

Táviratok, Országgyűlés.

— Távirati tudósításunk. —

Budapest, decz. 4.

Ülés kezdete délelőtt tíz órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Az indemnity-javaslat tárgyalásánál Bujánovics nemzeti párti, Pécshy Tamás pár-

tonkivüli, Komjáthy és Sima, a függetlenségi párt mindkét árnyalatának képviselői beszéltek a javaslat ellen.

Kossuth Ferencz rendkívüli hatással beszélt, különösen azt fejtegette, hogy a jelenlegi kormány úgy kezelte a 67-es kiegyezést, hogy az osztrákok csak kinevetnek bennünket és pedig jogtal, mert mindig mi huzzuk a rövidebbet s a 67-es egyezmény folytán mi is fogjuk mindig. Önálló vámterületet követel. Az indemnityt nem fogadta el. (Zajos helyeslés a baloldalon) A többség azután általánosságban elfogadja a javaslatot. A részleteket Lukács miniszter felszólalása után szintén elfogadták.

Majd az ujoncz-megajánlás következett. Thaly tüzéséget. műszaki csapatokat követel a honvédség részére. Vajay felszólal az ellen, hogy István király napján a honvédeke exercizroztatták. Ugron a katonai büntetések ellen szólal fel s követeli a katonai büntetőkönyv reformját.

Bolgár Ferencz a készülöben levő honvéd tabornokok nyugdijazások miatt szólal Fejérváry br. ingerülten közbevág, hogy Zoltán Elek maga kérte nyugdíjazását, mert öreg katoná. A honvédség most is a régi színvonalon áll. Ezután a haz elfogadta az ujoncz-megajánlási javaslatot.

Makkfalva interpellációja után Hock sürgős interpellációt intézett a belügyminiszterhez a giralti változásoknál előfordult visszaélések ügyében, melyeket elősen elítél azért, mivel a fő és alispánj valamit az egész törvényhatóság elnyomja a választást. Adatokat közül a visszaélésekről.

Az egyesülés felé.

Budapest, decz. 5. (A „Debreczen“ eredeti távirata.) A függetlenségi párt Justh-árnyalata tegnap este tartott értekezletén örömmel fogadta el az Ugron-párt multkori határozatát s kimondta, hogy magáévá teszi azt a határozatot is, hogy a kormánypárttal paktálok nem szabad — de kijelenti, hogy ők mindig ez alapon álltak és elvárják az Ugron párttól, hogy még az egyesülés előtt ezen határozatot érvényre emelik pártjukban — kizárván azokat, kik a 67-es alapon állókkal paktálnak.

Ezután Justh Gyula az elnökségről lemondott és Kossuth Ferencz választották meg elnöknek.

Kossuth Ferencz szivesebben látta volna, ha Justh Gyula marad meg elnöknek, vagy nála tehetségesebbet választának, de enged partja óhajtanak — a kitüntetést megköszöni és igéri, hogy minden erejét és tehetségét a pártnak fogja szentelni, mely kijelentését lelkes éljenzéssel fogadta a párt.

Képviselőválasztás Stomfán.

Budapest, decz. 5. (A Debreczen e. táv.) Stomfán a képviselőválasztás ma reggel megkezdődött s óriási izgatottság között folyik. A kormánypárt minden korcsmát lefogalt így a néppárt bukása bizonyos.

A ki a Debreczen-re 1896. január elsejétől új előfizetőül már most jelentkezik, févi decz. havában ingyen kapja lapunkat.

Ujdonságok.

* **Thaly Kálmán beszéde.** A képviselőház tegnapi ülésén a horvát-szlavon költségvetés részletes tárgyalása alkalmával, városunk szeretett és tisztelt képviselője óriási

hatású beszédet tartott, a melyben szigorú biztos tudással szállt sikra a kormány veszélyes horvát-politikája ellen. Abban a szerencsés helyzetben vagyunk hogy ezt a remek beszédet lapunk mai és holnapi számában egész terjedelmében közölhetjük s megvagyunk róla győződve, hogy ezzel előfizetőinknek felette kellemes meglepetést szerzünk. Ez magyarázza meg egyuttal azt is, hogy több rendes rovatunkat lapunk mai számából ki kellett hagynunk.

* **Nagy idők tanuja.** Váraljai Simon Dániel, volt 48-as honvédőrhádnagy meghalt Maros-Ilyén. A boldogult végig küzdötte az egész szabadságharcot. Az osztrák hadseregből jött át mint egyszerű káplár a mieinkhez, a 11. zászlóaljhoz került, hol vitézsége által csakhamar kitüntette magát s elnyerte a főhadnagyi rangot. A 70-es években a honvédménház lakója volt, a honnan kikerülve, fiánál talált menedéket. A derek hős örök álma legyen cseades.

* **Halónási és halászati kiállítás.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter f. év. november hó 20-án 79356 sz. a. kelt rendelete folytán értesítjük, az érdekelteket, hogy Kielben a jövő évben nemzetközi hajózási és halászati kiállítás fog tartatni, mely május hó 13-án fog megnyitni és szeptember hó végével szaradni. Ki ezen kiállítás iránt érdeklődök a hivatalban kiadott német szövegű kiállítási progammot a kamara irodájában megtekinthetők. Debreczen 1895, december hó 3-án. A kereskedelem és iparkamara.

Kik lettek az anyakönyvvezetők? A ma d. u. tartott városi közigazgatási bizottsági ülésen elhatározták, hogy debreczeni állami anyakönyvvezetőül Budaházy Endre megyei főszámvévő, helyettesül pedig Nagy Gyula, kir. bírói iktatót fogják ajánlani kinevezés végett Perczel belügyminiszternek.

* **Elgázolt asszony.** Király Mihályné 60 éves asszonyt Gönczi István gazdaember szekere a Vendég-utcán tegnap este elgázolta. Az asszony eszméletlen állapotban maradt a földön, míg a rendőség oda érkezett és lakására szállította. Az orvosi látlet szerint az asszony sérülése két hét alatt sem igen fog begyógyulni. A vigyázatlan szekerst meg fogja büntetni a II. ker. kapitányság.

* **Visszajött.** A kis Pálfi János, a ki 14 éves kora daczára hírhedt zsebtolvaj és utca moly újra visszajött. Ismeri már őt Debreczenben mindenki, a rendőrök ha látták a zsebukon tartottak kezüket, mert fétek, hogy őket is meglopja. Debreczenből is úgy ment el, hogy a váro-háza börtönéből egy szép napon megszökött és gyalog Nagyváradra indult, honnan ma reggel érkezett vissza — toloncz uton. A romlott lelkű gyermeket átkisértek a kir. ügyészség börtönébe.

* **Megfagyott.** A Pálfi Jánosak napaj vagyis éjjel volt ma. Egy Pálfi Jánost szállítottak be az éjjel a rendőrségi központra, kit a Nagy-uj utca végén a kövezeten feküdvé, részegen találják. A központra levő éjeles rendőr látta, hogy a szerencsétlen Pálfi János összefagyott a hidegségtől, beszállítottu tehát a kózkórházba, hol már — mint értesítének bennünket — végét járja.

* **Műsorváltás.** Pajor Emilia, Margó Zelmá és ifj. Németh János betegsége miatt a műsorba a következő változás állott be. Csütörtökön Sarah grófné, pénteken Aranyember, szombaton Kis Álamusi és vasárnap Női (Tszayné Ellinger Ilona felleptével.)

* **A tanári körből.** A debreczeni tanári kör f. hó 7-én, szombaton d. u. 5 ó. az ev. ref. kollegiumban gyűlést tart, melyen Harmath Gergely főrealisk. tanár fog előadást tartani az igazgatói teendők megosztásáról. A gyűlésre ez uton is fölhívja a tagok szives figyelmét — az elnökség.

* **Vad és halestély.** Sz. Dávid István gvő-

nyörű téli kertjében (Kossuth-u. Bánki ház) pénteken nagy hal és vadestélyt rendez, melyen a Magyar testvérek zenekara fog játszani és pilseni sört mérnek.

* **Az őszi segélygyűjtés eredménye.** A múlt hónap 13 és 14-én megejtett őszi segélygyűjtés alkalmával ref. főiskolánk részére kész pénzben összesen 655 frt 86 kr gyűlt be. Eből az összegből 483 frt 30 kr a főisk. tápintézet, 172 frt 50 kr pedig a szegény tanulók pénztárát illeti. A tápintézet részére adományozott 483 frt 30 kr utczánként emígy oszlik meg: Csapó-u. 51 frt 6 kr, Hatvan-u. 65 frt 8 kr, Kossuth-u. 66 frt 41 kr, Péterfia-u. 111 frt 20 kr, Piacz-u. 111 frt 90 kr, Varga-u. 77 frt 65 kr. Terményekben begyűlt 9 mázsa 12 kg. kétszeres buza, 20 kg. vegyes árpa, 18 mázsa 60 kg. csős tengeri, 83 kg. burgonya, 25 kg. vegyes paszuly. Midőn ezekért a nagybecsű kegyes adományokért városunk polgársága előtt főiskolánk kormányzóságának halas köszönetét tolmacsolom, egyszersmind batorokodom fő iskolánkat továbbra is ajánlani jóindulatába és jótékonyágába. Kelt Debreczen, 1895. decz. 3. S a s s Béla akad. igazgató.

x **A Richter-fele Horgony-Kőépitőszekrények.** Ha egy játékszerrel mondható, hogy a gyermeket komoly gondolkozásra serkenti és a szemet és kezet egyaránt képezi, ugy ez bizonyára a Richter-fele Horgony-Kőépitőszekrényről mondható, a melynek ezen előnyök tulajdoníthatók. A Horgony-Kőépitőszekrény tulajdoniata az előbbi faszekrényvel szemben igazán új játéknak tekinthető és már a mindegyik szekrényhez mellékelt pompás mintalapok egyszerű megtekintése elég arra, hogy magunk is ugyanazon meggyőződésre jussunk. Igazán bámulatra méltó, mily nagy és pompás építmények állíthatók fel már egy aranytag kis szekrényvel. Tehát valameny szülőnek, a kik még kétségben vannak mit vegyenek az évben gyermekeiknek karácsonyi ajándékul, legjobb és legikerütebb ajándéknak a Horgony-Kőépitőszekrényt ajánlhatjuk. Ne-hogy bevariasz alkalmával értéketlen utánzókat kapjunk, arra kérünk figyelni, hogy mindegyik valódi kőépitőszekrény a Horgony gyárjegyvel el legyen látva.

x **Sok pénz lenne megtakarítható, ha előforduló rosszullétnél a megfelelő gyógyszer alkalmaztatnánk.** Egy kitűnőnek bizonyult gyógy-és háziszert a Vertes gyógy-sz. Ferenczpalinkája, melynek ennélfogva egy házban sem kellene hiányozni.

Az anyakönyvi hivatalból.

(Születtek decz. 4.)

R. Nagy József (ref. Rozsa.)
Rozenfeld Márton (izr. Irma.)
Eperjesi Imre (ref. Gvra.)
Buda Zsuzsanna (ref. Ferencz.)
Juhász Sara (ref. Sandor.)
Jäger Pál (kath. Ida.)
Jäger Pál (kath. Jenő.)
Szabo József (ref. Maria.)
Vagner Gyula (kath. Margit.)
Ibrányi Miklós (kath. Mihály Dénes.)
Elhalálozások 1895. decz. 4-én.
Ó. v. Skucsináné Czigáné K. (kath. 58 é. vízkór.)
Balogh Erzsébet (ref. 6 nőgörcsök.)
Nagy Kálmán (ref. 6 hó. kanyaró.)
Sákosy István (ref. 13 hó. tüdőgümőkór.)
Molnár István (ref. 55. é. kanyaró.)

MUTATÓ TÁBLA.

Szerkesztőségi hivatalos órák: d. e. 9—12-ig d. u. 2—5-ig.
Kiadóhivatali hivatalos órák: d. e. 7—12-ig d. u. 2—8-ig.
Függetlenségi könyvtár, nyitva kedd, esütörtökön és szombaton este 6—7-ig.
Nyilvános olvasóterem: Hétfőn, szerdán és szombaton d. u. 3—6-ig.
Nepkönyvtár az árok-utczai leányiskolában nyitva van minden szerdán és szombaton délelőtt 11—12 óráig.
Muzeum, a kollegiumban, nyitva van vasárnaponként d. e. 10—12-ig.
A Gőzmozgató-egyesület „Otthona” kereskedelmi palotájában

Anyakönyvi hivatalos órák:

Délelőtt:
Hétfőn)
Csütörtökön) 11—12 óráig.
Kedden)
Szerdán) 9—11 óráig.
Pénteken)
Szombaton)
Délután:
Minden hétköznap 2—5 óráig.
Vasárnap délelőtt 9—12 óráig.
December 5. A városi földek bérbeadása árverés után.
December 5. Csokonai-ünnepély a főiskolai énekteremben.
December 7. A debreczeni zenede és Fröbel gyermekkert-egylet táncszestélye az „Arany Bika” dísztermében.
December 8. Hirlapírók kongresszusa Budapesten az „Otthon” kör helyiségében.
December 9. Megyei közigazgatási bizottsági ülés.
December 11. Városi bizottsági tagok választása.
December 11. A kereskedelmi és iparkamara gyűlése.
December 12. Megyei rendes közgyűlés, vármegyeház nagy termében.
December 13. A Csokonai-kör felolvasó estélye az „Arany Bika” dísztermében.
December 15. A debreczeni betegsegélyező egylet hálaltélye.
December 15. A kézügyesítő egyesület közgyűlése.
December 20. Nyírvidéki vízlecsapoló társulat közgyűlése a városháza nagyteremében.
December 23. Hajdúvármegye tisztújító közgyűlése.
December 26. A debreczeni munkás dalegylet dalestélye a „Korona” vendéglőben.
December 26. A debreczeni iparos ifjuság önképző egyletének bálja a „Bika”-szálló dísztermében.
December 31. A városi levéltárnoki állásra hirdetett pályázat lejárt.
December 31. A „Zion, debreczeni betegsegélyező egylet” Sylvester-estélye.
Január 15. A debreczeni eszmadia társulat táncszestélye a „Korona” nagytermében.
Január 18. A debreczeni jótékony nőegylet kárton-bálja.
Január 18. A debreczeni ácsifjuság táncszestélye a Margit fürdő nagytermében.
Január 22. A debreczeni timár ifjuság táncszestélye a „Korona” vendéglőben.
Január 25. A Polgári-kör bálja az „Arany Bika” dísztermében.
Február 8. A vereskereszt egylet debreczeni fiókjának bálja az Arany-Bika szálló dísztermében.

A kir. törvényszéknel jegyzőiroda nyitva hétköznapokon d. u. 3—5 óra közt, vasárnap és ünnepnapon d. e. 9—11 óra közt. Gyűjtőszekrényből a beadványok kivételnek hétköznapokon d. e. 12 és d. u. 5 órákor, ünnepnapokon d. e. 11 órákor.
A kir. tábl hivatalos órák: a segéd- és kezelő hivatalokban d. e. 8—12-ig, d. u. 2—6 óráig tartanak — Az iktató-kiadó-hivatal és az irattár a felelők felvilágosításokat ad hétköznapokon d. e. 9—11, d. u. 3—4 óra közt; vasárnapokon és ünnepnapokon d. e. 10—11 óra közt: **Felülvizsgálat** tanács szóbeli tárgyalásai szerdán, vagy ha szerda ünnepre esik, csütörtökön tartatnak meg. Jegyzőiroda a Podmaniczky házban d. e. 9—11 s. d. u. 2—4 egyzői iroda vezetője az iratokot d. e. 9 és d. u. 4 veszi át.

Közgazdaság.

Locomobil és cséplőgépkészítők tanfolyama. melyet az állami ipariskolánál a nagy m. kereskedelmi kir. minisztérium évenként rendezni szokott, jan. 2-án nyílik meg s apr. hó közepéig tart. E tanfolyamon a gőzmozgony (locomobil) és a különféle rendszerű cséplőgépek szerkezete és kezelése képezi az elméleti és gyakorlati tanítás tárgyát. Tanulókul felvéetnek a 18-ik életévüket betöltött, írni és olvasni tudó önálló lakatosok, kovácsok s a különböző gépgyárak főbb munkásai, továbbá gazdatisztok, birtokosok, géptulajdonosok. A belépők erkölcsi bizonyítványt tartoznak előmutatni, a nem önálló munkások ezen kívül, ha munkában állanak, a munkaadótól kiállítandó munkabizonyítványt, ha nem állanak munkában munkakönyvet tartoznak bemutatni. A tandíj 5 frt, a mit a beiratkozás alkalmával kell fizetni. A beiratások f. é. decz. hó 15-től jan. 1-ig tartatnak az intézet helyiségében (Budapest, VIII. ker. népszínház-u. 8 sz.) Vidékiek a tandíj beküldése mellett levelben is iratkozhatnak. A vidékről jövő tanulóknak jan. 2-án kell személyesen megjelenni az intézetben.

Tőzsde.

Budapesti gabonatőzsde.

— Érk. d. e. 10 ó. 35. p. —

Őszi buza szept.—okt.-re	683—84
Uj buza őszre 1896.	7.11—13.
Őszi rozsz	—
Tavaszi rozsz	6.14—16.
Őszi zab	—
Tavaszi zab	6.05—07.
Uj tengeri május—jun.-ra	4.46—48.

Bécsi gabonatőzsde.

— Érk. d. e. 11 óra 20 p. —

Őszi buza szept.—okt.-re	—
Tavaszi » márcz.—apr.-re	7.15—17.
Őszi rozsz	—
Tavaszi rozsz	6.48—50
Őszi zab	—
Tavaszi zab	6.39—41
Tengeri máj.-jun.-ra	4.78—79

CSARNOK.

A szerelem lélektanához.

— Német beszély. —

A **«Debreczen»** részére fordította: **B. J.**

A gőzös, mely naponként Helsingörből Kopenhágába megy, kevéssel utjának bevégezte előtt, — mint rendesen, — »Bellevne» állomáson számos utast vett fel.

Elegáns hölgyeket tarka nyári toilettekben, erőteljű duzzadó halászsokot vízhatlan esizmákkal, szökehajú, tengeri levegőtől piros orczájú szépségeket; kényelmes nyárpolgárokat, rövid pipákkal szájukban; veres és kéksapkás fiatal embereket és lányokat; magas galéros, veres cipős, feltűnő nadrágos naplopókat; látcsóvel és Bäckckerrel fegyverzett turistákat, és mindenféle más népet, mely ily helyen összejön.

Egy részök a divatos Klampenborgból jön, másik Sägersborg regényes erdejéből, a melynek nagyszerű bükkfái közül leirhatlanul szép kilátás nyílik a kék tengerre.

Tarka csoportja a minden rendű és rangu embereknek, egy része vídám, más része blazirt arcú, a legtöbb mosolyog, részül arczal és ragyogó szemekkel, esodálkozva és örvendve köszön erre-arra.

Meglepő volt egy fiatal ember arczkifejezése, ki utoljára, ép a hajóhid felszedésekor ugrott a hajóra s oly zavartan nézett körül, mintha idegbetegek gyógyintézetéből került volna ki. Szöke szakála volt, kék szeme, keskeny orra. Feltűnően halvány ajkai körül keserű kifejezés játszott, arczán nagy felindulás nyomai látszóttak.

Midőn az első osztályba belépett, üdvözölte a kapitányt, de az a köszöntést nem vette észre, mire amaz a tömegbe vegyült. A kapitány utóbb megpillantotta és szomszédjához, egy dán tengerésztszhez fordult:

»Ez Holstov Erik» — mondta. »Bizonysan olvastál már tőle valamit.»

»Holstov Erik», ah! — felelte a tiszt.

»Ritkán látható — talán beteg.»

»Nem tudom, nem rég vált el nejtől — talán az az oka.

Felesége Skovgard, gazdag hajótulajdonos leánya, sok a pénze, és mégis elváltak.

— Skovgard Karen — ejnye — ismerem. Ugy emlékszem, egy évvel e előtt bemutatattak egymásnak. Kedves kékszemű madonna arcz, mintha most is látnám fehér ruhájában, capote kalapjával, valóságos kis szent volt, vagy tán ő a válás oka?

A kapitány vállat vont rá

— Körülbelül ennyit tudok — mondta.

— Holstovot Keletindióból ismerem. Nevélő volt egy dán családnál St.-Csoiseban s ott ismerkedtem meg vele futólag. Tarczáiról jutott eszembe s hajómon párszor beszélgetünk. Csak ennyiből áll ismeretségünk s többet, mint a válás hírt, nem tudok. Egyébként elkiismerete aligha a legiszttabb.

Egy új, havonként megjelenő lap hirdeti

»A szerelem pszichológiája» cz. művét, ilyet pedig nem ir az ember asszonyok ismerete nélkül.

— A leány jó parthie volt.
— Sok pénz, sok pénz. Ugy jött a szerencsése, mint az álom. Még irodalmi neve sem volt, tanított a Hanseu-intézetben, s akkor kötötte ezt a házasságot.
— És a lány anyja nem ellenezte?
— Ritka asszony lehet. Szerencsétlen volt, mert az öreg hajós durva ember léte inkább illet a matrózok ivószobájába, mint egy urnő házába. A maga szomorú házasságára gondolt s midőn Holstort jelentkezett, igent mondott.

Finom, művelt ember, valami nőies gyengédség is van benn.

— És az öreg mégis csalódott! — Na, akadhat még egy másik jó parthie is.

A kapitány vállat vont és egy idegen turistához fordult, ki éppen kérdezősködni jött.

Ezalatt Holstort Erik mind előrébb nyomult, s végre a hajófedélzet legelejére jutott. Itt szabadabban mozoghatott, asztalok nem foglalták el a helyet, csak egy tuczat angol hölgy volt utjában, kik utazó ládáikból és kalapos skatulyaikkal rakott emelvény mögé vonultak. Holstort ott járt körülöttük, a nélkül, hogy egy pillantást is vetett volna vázlatkönyveikbe, pedig szorgalmasan dolgozta egyszerre azonban meglepetve állt meg, s így kiáltott fel: »Niels!»

A fedélzet szélén, a vaskorláthoz támaszkodva egy férfi állt, mint egy szobor. Merőn nézett a tengerre, mely az ég kékjét elragadóan tükrözte vissza. De nem ez a látvány bilincselte őt le, úgy tetszett mintha álmódne, vagy a végtelenbe nézne. Mióta a hajó Helzingöst elhagyta, ott állt mozdulatlanul, a nélkül, hogy a kedves tadjék, vagy a reggel bája egy cseppet is lebilincselte volna. Semmi sem szakította felbe álmódzását.

Szókatlanul nagy, erős ember volt, igazi dalia, a minőt az ember északon gyakran láthat. Arca oldalt fordult, erősen csontos, barna, borotvált arc, a melyen csak keskeny pofaszakáll lehetett látni. Szeme világos, nagy szája szigorú kifejezésű, megjelenésében volt valami kemény, zordon vonás, de egyuttal megragadó és imponáló is, melyet még fokozott az a komolyság, mely arcán elterült.

Midőn Holstort őt ily váratlanul megpillantotta, hirtelen megállt, barátságosan, gyülöletes kifejezéssel szemlélte, miatt melle gyorsan emelkedett s keze ökölbe szorult.

Lassankint azonban visszanyerte nyugalmát, és hirtelen, mintha nem akarta volna magát észrevétni; az angol hölgyek emelvénye mögé vonult.

Az álmódzó a hajó ormán sem a gyenge kiáltást, sem egyebet nem vett észre.

(Folytatása köv.)

Debreczeni városi színház.

Idény bérlet. 13. Páratlan bérlet 13.
Pénteken, 1895. decz. 6-án.

ARANYEMBER.

Színmű 5 felvonásban és egy előjátékkal Irta: Jókai Mór. (Rendező Hevesy.)

Szombat, 1895. Deczember 7-én.

AKISALAMUSZI.

Operette 3 felvonásban.

Nyilttér.

Med. univ.

dr. **SICHERMANN ADOLF**
FOGORVOS.

Rendel: délelőtt 9-12.
délután 2-6.

lakása Kossuth-u. 2152. Kardos-ház

Sz. Dávid Istvánnál

(Kossuth-utca)

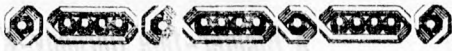
pénteken

vad és halestély.

PILSENI SÖR.

Magyari Testvérek

zenekara.

Csakis jó családból való és megnyerő külsejű fiatal ember, (18—20 éves) azonnal alkalmazást nyer

NEUMANN M.

ruhaüzletében (Fötér.)

Jó irással bírók előnyben részesülnek.

Haszonbéri hirdetmény

Tisza-Polgáron.

Egy 950 h. birtok, gazdasági épületekkel, több évre kiadó. Értekezhetni és felvilágosítást ad **Kolozsvárt** (Erdélyben) az

Agricola

ingatlan-forgalmi és terménybizományi iroda.

Egy csomag élesztő 24 kr., ismételadónak 2% engedmény.

Figyelmeztetés.

A t. cz. háziasszonyok b. figyelmét ezenel van szerencsém a Berger-féle **élesztőre** felhívni, melynek gyártmánya, a helybeli piacon már évek óta egyedül általam árusítottik, ugyanitt nálam beszerzhető kitűnő minőségű **pitlélt rezsliszt kenyérnek**, továbbá valódi **István-gözmalmi buza-liszt** finom **Jamaica** és **Cuba-rum**, legfinomabb **pecco** és **mandarin-tea** **Görzi maroni**, nagyszemű boszn. **szilva**, **szilvaiz** (lekvár) és vékonyhaju **dió**, **tisztított mazsola** és válogatott **manduia**, ugy egyéb friss és jó minőségű **fűszer-árak** a legjutányosabb áron

KOHN LAJOS

Nagy-Hatvan-utca 1099., Mayer Ferenc-féle ház.

Egy csomag élesztő 24 kr., ismételadónak 2% engedmény.

gyermek játékok

dus választékban

feltűnő olcsó árak mellett, valamint mindenféle

karácsonyi és újévi

ajándékok *kapthatók*

Schwarz M. L.

női és férfi divat

üzletében,

a főposta mellett.

1539/1895.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni kir. járásbíróság 22033/95 számú végzése folytán közhírré tétetik, miszerint Steier és Frdländer cég részére Molnár Lajos debreczeni lakostól 191 frt 22 kr. tőke, ennek 1895. évi július hó 31-ik napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 15 frt 56 kr. perköltség erejéig 1895. évi október hó 14-én bíróság lefoglalt és 531 frt krra becsült bolti felszerelvények és 100 üveg cognacból álló ingóságok, 1895. évi december hó 13-án délelőtti 9 órakor kezdetét veendő és várad-utca 2081 sz. a. megtartandó nyilvános bírói árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénz fizetés mellett, szükségeseten becsárolva alul is, el fognak adatni.

Debreczen, 1895. november 27.

Sugár Gyula.
bírói kiküldött.

1474—1895 sz. v. k.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni kir. bíróságnak 22313—1895. p. sz. végzése folytán közhírré tétetik, miszerint Nitsche Ferenc részére Fodor József debreczeni lakostól 300 frt tőke, ennek 1895. évi jul. hó 27-ik napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 26 frt 40 kr perköltség erejéig 1895. évi okt. hó 9-én bíróság le- és felül foglalt és 1288 frtra becsült árúk és butorokból álló ingóságok **1895. é. decz hó 18-án d u 3 órakor** kezdetét veendő és csapó-u. 304 sz. a. megtartandó nyilvános árverésen, a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsárolva alul is, el fognak adatni.

Debreczen, 1895. évi decz. hó 1-én.

Sugár Gyula
bírói kiküldött.

A magyar általános kőszénbánya részvény-társulat

Budapest, V. Erzsébet-tér 19.

ajánlja a t. cz. gőzmalmoknak, szeszgyáraknak és egyéb iparvállalatoknak, valamint a küszöbön álló szobafűtési idényre

akna, koczka és darabos szenét

királdi és sajó-szentpéteri bányáiból legjutányosabb áron, egész kocsirakományokban, minden állomásra szállítva.

Kizárólagos képviselők:**HEVESI és FODOR**

DEBRECZEN.

A Richter-féle Horgony-Kőépitőszekrények

mint azelőtt páratlanok a maguk nemében; három éven felüli gyermekek számára a legkedveltebb karácsonyi ajándék. Olcsók, mivel sok éven át tartanak és mindig kiegészíthetők és nagyobbíthatók. A ki ezen, a maga nemében páratlan játék és foglalkoztatásért még nem ismeri, az rendelje meg az alatt jegyzett cégtől az új, gazdagon illusztrált árjegyzéket, mely bőrmintve szétküldetik. Bevásárlás alkalmával határozottan: Richter-féle Horgony-Kőépitőszekrény kéréndő és minden egyes szekrény „Horgony” gyárijegyet nélkül, mint nem valódi, keményen visszautasítandó; a ki ezt elmulasztja, könnyen kaphat kevesebb értékű utánezatot. Megjegyzendő, hogy csak a valódi Horgony-Kőépitőszekrények tervszerűleg kiegészíthetők és hogy etnézősből bevásárlott utánezat mint kiegészítés teljesen értéktelen volna. Azért csak a hires valódi szekrények elfogadandók, a melyek 40 kr., 75 kr., 90 kr. egészen 6 frt-ig és magasabb áron

a finomabb játékszervezetekben készletben vannak.
Új: Richter-féle Türelmi játékok ú. m.: Ne oly hevesen, Columbus tojása, Villámharító, Gondűrő, Fejtörő stb. Egy játék ára 35 kr. — Csak a „Horgonynyal” ellátott játék valódi!

RICHTER F. AD. és társa.

Előző ceztr. magyar. csász. és kir. szabadalm. kőépitőszekrénygyár.
Iroda és raktár: 1. Kőbányagaz. 4. BECS, gyár: XIII/1 Hietzing
Rudolstadt (Thür.), Oltén, Rotterdam, London E.C., New-York, 215 Pearl-Street.

Nagymennyiségben

egyes ruhákra finom

kelmemaradékok

féláron.

Ugyanott családi és ipari
cézlokra legalkalmasabb**„Adria”
varrógépek****Kedvező fizetési feltételek mellett.****BOROS TESTVÉREK**

NŐ-DIVAT ÜZLETE

Óriási nagyraktárunkat apasztandó elhatárostuk f. év december hó 1-étől
karácsonyi ajándéknak is alkalmas következő czikkeket le-
szállított árakban ajánlani.

Dupla széles Casmir minden színben . . . Mtr. à 23 kr.
meleg tiroli kazán mintázott 27 „
120 cm. „ posztó kitűnő szín- és minőségben 65 „
Jó mosó velezek szép színekben 22 „
Meleg, fejre való kendők darabja 28 „

Nagy posztó kendők 1 frt 50 kr.

Férfi, női és gyermek meleg alsók, kesztyűk és harisnyák.
Selyem genilia Echarpok és kendők, férfi ingek, gallérok,
nyakkendők.

DEBRECZEN,

Kossuth-utca 3. szám.

Kezdett és kész női
kézimunkák

minden

hozza szükséges kellekkel.